

gens slechts een van de vele overzettingen. Aan het slot van een ‘Chronological outline’ van Kuypers leven en werk (11-17) geeft Kuipers een alfabetisch geordend overzicht van de eerste drukken[!] van alle Kuypervertalingen die ooit zijn verschenen. Een chronologisch ordening daarvan levert het volgende beeld op: Duits 15 (1872-1932); Engels 79 (1891-2009); Zweeds 1 (1900); Fins 1 (1901); Frans 4 (1904-1911); Hongaars 6 (1914-2001); Japans 9 (1932-1988); Afrikaans 1 (1953); Koreaans 11 (1971-2005.5); Chinees 2 (1978-2006); Spaans 4 (1983-1990, z.j.); Portugees 1 (2002); Russisch 1 (2002); Vietnamees 1 (z.j.). Kuypers invloed is verder gegaan dan het gebied dat hij ooit bereisde, zeker als men bedenkt dat de ongedateerde Spaanse vertaling te Coyocán (Mexico) verscheen, de Portugese te São Paulo, en de Chinese van 2006 te Peking. Kuiper, die niet slechts nationaal, maar ook sterk internationaal dacht – Gods ‘gemeene gratie’ was hem daarbij voorgegaan –, is blijkbaar nog steeds aantrekkelijk, onder meer in grote opkomende economieën.

Wie later komt, kan niet slechts steunen op het werk van anderen, maar kan ook meer overzien. Rullmann reikte tot en met 1932, Kuipers tot en met 2010. Dat Kuipers desondanks met minder bladzijden toekan dan eerstgenoemde, is niet slechts een gevolg van het feit dat zijn tekst compacter is gezet dan die van Rullmann, maar vooral van de omstandigheid dat hij als modern bibliograaf minder scheutig is met uitvoerige citaten uit Kuypers werk dan zijn illustere voorganger, die nog amper afstand van zijn object had kunnen nemen. Wie de citaten niet wil missen, zal de Rullmanns werk niet van de hand moeten doen. Wie daarnaast ooit zover wil komen dat hij/zij kan zeggen ‘ik heb alles van Kuiper in handen gehad’ zal niet alleen naar Princeton moeten reizen, maar ook verder moeten zoeken. Bij de *Lijst van Psalmverzen, ten dienst van de predikdienst, catechisatie en huisgezin*, Amsterdam (H. de Hoogh & Co.) [1872] heeft Kuipers namelijk genoteerd: ‘n.[on] v.[idi]’ (1872.13). Rullmann (RKB 45) heeft de lijst in 1923 of kort daarvoor nog in handen gehad;

thans echter schijnt ze voorgoed van de aardbodem verdwenen.

Non vidi – deze erkenning dat geen autopsie heeft plaatsgevonden, komt in Kuipers’ *magnum opus* nog een enkele maal meer voor, in het bijzonder bij vertalingen die in het Verre Oosten verschenen. Voor het overige kan deze *amateur* in de volle zin des woords, die het gehele werk in zijn vrije tijd heeft opgezet en geschreven, na de verschijning van zijn *Bibliography* in oktober 2011 terecht zeggen: veni, vidi, vici. Ieder die het Engels machtig is en meer wil weten van Kuypers publicitaire arbeid wordt in dit boek op zijn/haar wenken bediend. Naast een heldere inleiding, waarin ook de gevolgd systematiek wordt verantwoord (1-5), en de boven al genoemde lijsten en indices, bevat het werk nog een tweetal belangrijke indices. In de eerste worden de Engelstalige omschrijvingen van alle instellingen waarvoor of waartegen(!) Kuiper schreef tot de oorspronkelijke, meestal Nederlandse, namen herleid (723-727). De andere appendix bevat een alfabetische lijst van Nederlandse en buitenlandse tijdschriften waarin Kuiper ooit heeft gepubliceerd of postuum werd gepubliceerd, met vermelding van de desbetreffende bijdragen (729-744). Het geheel wordt besloten met een naamregister (745-756).

Uitgever Brill heeft een verzorgd werk geleverd, met een helder gestructureerde bladspiegel, mooi papier en – voor zover nu is na te gaan – een goede binding. Voor een werk dat door onderzoekers regelmatig geraadpleegd zal worden zijn al deze aspecten van belang. Ook in twee andere opzichten mag Kuipers zich met Brill gelukkig prijzen. Niet alleen heeft deze Leidse uitgever (die binnen de nv ook Kuypers oudste uitgever, Martinus Nijhoff, als imprint heeft) via zijn vestiging in Boston een goede toegang tot de Verenigde Staten, maar bovendien staat hij van oudsher bekend als uitgever van Oosterse talen. Men mag aannemen dat dit een correcte weergave van de ‘Oosterse’ vertalingen van Kuypers werk ten goede zal zijn gekomen. –